

ข่าวสารด้านการเกษตรสหภาพยุโรป

สถานการณ์ | ภาวะเฉียบ | แนวโน้มในตลาดอาหารและสินค้าเกษตรยุโรป

OECD - FAO คาดการณ์ตลาดสินค้าเกษตรและสัตว์น้ำ
ปี 2563 - 2572

องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) ร่วมกับองค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ได้จัดทำรายงาน “OECD-FAO Agricultural Outlook 2020 - 2029” เกี่ยวกับการคาดการณ์ตลาดสินค้าเกษตรและสัตว์น้ำระหว่างปี 2563 - 2572 ซึ่งได้พิจารณาจากมิติต่าง ๆ อาทิ เศรษฐกิจ นโยบาย การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี แนวโน้ม/การเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการบริโภค รวมทั้งผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID -19 โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1. การใช้สินค้าเกษตร

• **อาหาร (food)** : การเติบโตของประชากรและเศรษฐกิจโลกเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่ออุปสงค์ของสินค้าเกษตร โดยจำนวนประชากรโลกที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอีก 842 ล้านคนหรือร้อยละ 11 ภายในปี 2572 จะทำให้ความต้องการอาหารเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 15 ในขณะที่คาดการณ์ว่าเศรษฐกิจโลกจะเริ่มฟื้นตัวจากสถานการณ์ COVID-19 ตั้งแต่ปี 2564 เป็นต้นไป โดยเศรษฐกิจโลกมีแนวโน้มเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 3.4/ปี

การเติบโตทางเศรษฐกิจและการขยายตัวของความเป็นเมืองมีส่วนทำให้อุปสงค์ของสินค้าเกษตรและรูปแบบการบริโภคเปลี่ยนไป โดยตลาดเกิดใหม่ (emerging economy) ที่ประชากรมีรายได้ต่อหัวเพิ่มขึ้นจะหันไปบริโภคอาหารที่มีมูลค่าสูง เช่น ผลิตภัณฑ์สัตว์ ไขมัน หรือสัตว์น้ำ ส่วนประเทศที่มีรายได้ต่ำจะเน้นการบริโภคโปรตีนจากพืชเป็นหลัก ในขณะที่ประเทศที่พัฒนาแล้ว อาทิ สหรัฐอเมริกา และประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป จะให้ความสำคัญกับสุขภาพและสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก จึงมีแนวโน้มที่จะบริโภคโปรตีนทดแทนอื่น ๆ มากยิ่งขึ้น อาทิ โปรตีนจากพืชหรือแมลง โดยลดการบริโภคเนื้อสัตว์อื่น ๆ (ยกเว้นผลิตภัณฑ์สัตว์ปีกและปลา)

• **อาหารสัตว์ (feed)** : การใช้สินค้าเกษตรเป็นอาหารสัตว์มีแนวโน้มเติบโตตามความต้องการบริโภคเนื้อสัตว์และสัตว์น้ำที่เพิ่มขึ้น (จาก 1.7 พันล้านตันในปัจจุบัน เป็น 2 พันล้านตันในปี 2572) โดยความต้องการอาหารสัตว์ที่เพิ่มขึ้นส่วนใหญ่มาจากประเทศที่มีรายได้น้อยถึงระดับปานกลาง (low to middle income country) เนื่องจากการเลี้ยงสัตว์หรือสัตว์น้ำยังคงเป็นระบบที่ใช้ปัจจัยการผลิตมาก (intensive production) เพื่อให้ได้ผลผลิตสูง

• **เชื้อเพลิงชีวภาพ (biofuel)** : ความต้องการใช้สินค้าเกษตรเพื่อผลิตเชื้อเพลิงชีวภาพมีแนวโน้มคงที่ โดยการใช้ข้าวโพด ธัญพืช และน้ำมันปาล์มมีแนวโน้มลดลง ในขณะที่การใช้อ้อยและกากน้ำตาลมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งมีผลมาจากนโยบายสนับสนุนการผลิตเชื้อเพลิงชีวภาพจากอ้อยของประเทศผู้ผลิตน้ำตาลรายใหญ่ (บราซิล) เพื่อแข่งขันกับน้ำมันเชื้อเพลิง

นอกจากนั้น ความต้องการใช้สินค้าเกษตรเพื่อผลิตเชื้อเพลิงชีวภาพอาจได้รับผลกระทบจากนโยบายของตลาดที่สำคัญอย่างสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป ที่สนับสนุนการผลิต/ใช้ถ่านไฟฟ้หรือรถไฮบริดที่มีประสิทธิภาพในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก รวมทั้งกฎระเบียบของสหภาพยุโรป (Directive of the European Parliament and the Council on the Promotion of the Use of Energy from Renewable Sources (RED2)) ซึ่งจำกัดการใช้เชื้อเพลิงชีวภาพที่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ป่าไม้ที่มีความสำคัญต่อการกักเก็บคาร์บอนสูง อาทิ ไบโอดีเซลที่ใช้ชีวมวลที่มาจาก การปลูกป่า

2. การผลิต

• การผลิตสินค้าเกษตรมีแนวโน้มขยายตัวในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก และลาตินอเมริกา ในขณะที่การผลิตสินค้าเกษตรในยุโรป เอเชียกลาง และอเมริกาเหนืออาจมีอัตราเติบโตที่ชะลอตัว ซึ่งส่งผลมาจากข้อจำกัดด้านนโยบายสิ่งแวดล้อมและสวัสดิภาพสัตว์

• ผลผลิตพืชมีแนวโน้มขยายตัวร้อยละ 15 หรือเพิ่มขึ้น 582 ล้านตัน แบ่งเป็น ธัญพืช (375 ล้านตัน) เมล็ดพืชน้ำมัน (80 ล้านตัน) พืชหัว (42 ล้านตัน) ถั่ว (14 ล้านตัน) ฝ้าย (3.5 ล้านตัน) และอื่น ๆ โดยผลผลิตที่เพิ่มขึ้นส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการพัฒนาประสิทธิภาพการเพาะปลูกและเทคนิคการเกษตร

• ผลผลิตจากสัตว์ (เนื้อสัตว์ นม ไข่และสัตว์น้ำ) มีแนวโน้มขยายตัวในอัตราร้อยละ 14 หรือเพิ่มขึ้น 99 ล้านตัน แบ่งเป็น สัตว์ปีก (ร้อยละ 16) แกะ (ร้อยละ 14) วัว (ร้อยละ 9) และสุกร (ร้อยละ 9) ตามลำดับ ซึ่งส่งผลมาจากต้นทุนอาหารสัตว์ที่ลดลง ราคาจำหน่ายที่แน่นอน การพัฒนาประสิทธิภาพการเลี้ยงสัตว์ และการปรับปรุงพันธุ์สัตว์

• ผลผลิตสัตว์น้ำมีอัตราเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 1.3 ต่อปี หรือเพิ่มขึ้น 175.40 ล้านตันภายในปี 2572 ซึ่งส่งผลมาจากการขยายตัวของภาคการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในเอเชีย (จีน) ในขณะที่ผลผลิตจากการทำประมงมีแนวโน้มคงที่ โดยภายในปี 2567 ผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจะมีจำนวนมากกว่าผลผลิตจากการทำประมง

3. การค้า

• คาดว่าการค้าสินค้าเกษตรในตลาดโลกจะขยายตัวเพียงร้อยละ 1.2/ปี ในช่วง 10 ปีข้างหน้า (เทียบกับร้อยละ 2.8 ในทศวรรษที่ผ่านมา) เนื่องจากอุปสงค์จากจีนและตลาดเกิดใหม่ (emerging market) มีอัตราเติบโตที่ชะลอตัว รวมทั้งความต้องการใช้สินค้าเกษตรเพื่อผลิตเชื้อเพลิงชีวภาพมีอัตราคงที่

• เทคโนโลยีดิจิทัลจะเข้ามามีบทบาทต่อการค้าสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้น ครอบคลุมตั้งแต่การผลิตไปจนถึงการจำหน่าย เพื่อเสริมสร้างการทำงานของห่วงโซ่อุปทานอาหาร โดยเฉพาะด้านการค้า การตลาด การตรวจสอบย้อนกลับ ความปลอดภัยอาหาร และความโปร่งใสในห่วงโซ่อุปทาน

4. ราคา

• ปัจจัยต่าง ๆ อาทิ การพัฒนาประสิทธิภาพการผลิต และเศรษฐกิจของตลาดเกิดใหม่ที่ชะลอตัว จะส่งผลให้ราคาสินค้าเกษตรมีแนวโน้มลดลง

• ราคาน้ำมันสัตว์มีแนวโน้มลดลง ซึ่งส่งผลมาจาก

- การขยายตัวของอุตสาหกรรมปศุสัตว์ในหลายประเทศ
- ความต้องการบริโภคเนื้อสัตว์ในประเทศที่มีรายได้สูงลดลง

• เศรษฐกิจของหลายประเทศชะลอตัว ซึ่งส่งผลกระทบต่อรายได้ของประชากร

• ราคาธัญพืชโดยเฉลี่ยมีแนวโน้มลดลง ซึ่งส่งผลมาจาก

- ผลผลิตที่เพิ่มขึ้นอย่างมาก

• เงินปรับลดอัตราส่วนการจัดเก็บสต็อกข้าวและข้าวโพด ซึ่งส่งผลกระทบต่อราคาในตลาดโลก

• ราคาถั่วเหลืองและเมล็ดพืชน้ำมันมีแนวโน้มคงที่ ซึ่งส่งผลมาจากการพัฒนาประสิทธิภาพการเพาะปลูก เพื่อให้จำนวนผลผลิตสอดคล้องกับอุปสงค์ที่เพิ่มขึ้น

• ราคาสัตว์น้ำมีแนวโน้มคงที่ โดยในระยะแรกราคาอาจปรับตัวสูงขึ้นเล็กน้อย อย่างไรก็ตาม การผลิตสัตว์น้ำของโลกจะขยายตัว โดยเฉพาะในจีน ซึ่งจะทำให้ราคาสัตว์น้ำกลับลดลงมาอยู่ในระดับเดิม

5. ผลกระทบจาก COVID-19

IMF คาดการณ์ว่า ในปี 2563 เศรษฐกิจโลกอาจติดลบถึงร้อยละ 3 ซึ่งรุนแรงกว่าวิกฤติเศรษฐกิจเมื่อปี 2551 - 2552 โดยการแพร่ระบาดของ COVID-19 อาจยืดเยื้อไปจนถึงสิ้นปี 2563 ซึ่งจะส่งผลกระทบต่ออุปสงค์และราคาสินค้าเกษตร ทำให้เศรษฐกิจชะลอตัวในระยะแรก สินค้าเกษตรบางรายการอาจมีการผันตลาด เนื่องจากความต้องการของตลาดลดลงตามภาวะเศรษฐกิจ

6. แนวโน้มตลาดสินค้าเกษตรในยุโรปและเอเชียกลาง (สหภาพยุโรป สหราชอาณาจักร รัสเซีย ยูเครน และตุรกี)

เป็นประเทศผู้ผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญหรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 17 ของมูลค่าผลผลิตสินค้าเกษตรและสัตว์น้ำของโลก โดยแบ่งเป็น พืช (ร้อยละ 56) สัตว์ (ร้อยละ 36) และสัตว์น้ำ (ร้อยละ 8)

• **การผลิต** : มูลค่าผลผลิตสินค้าเกษตรและสัตว์น้ำของภูมิภาคยุโรปและเอเชียกลางมีแนวโน้มเติบโตในอัตราร้อยละ 8 ในปี 2572 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรัสเซียและยูเครน ที่มีนโยบาย **การขยายพื้นที่เพาะปลูก** ประกอบกับการคว่ำบาตรการนำเข้า (import embargoes) สินค้าเกษตรจากประเทศต่าง ๆ ของรัสเซีย ได้ผลักดันให้มีการผลิตสินค้าเกษตรภายในประเทศมากยิ่งขึ้น

การปลูกพืชในยุโรปและเอเชียกลางมีแนวโน้มเติบโตในอัตราร้อยละ 11 จากการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิต การขยายพื้นที่เพาะปลูก ธัญพืชและเมล็ดพืชน้ำมันในภูมิภาคทะเลดำ และการเพิ่มพื้นที่ปลูกข้าวโพด ข้าวสาลี ถั่วเหลือง และเมล็ดพืชน้ำมันของรัสเซีย

การเลี้ยงสัตว์มีอัตราเติบโตเฉลี่ยเพียงร้อยละ 0.6 ต่อปี ซึ่งส่งผลมาจากความต้องการบริโภคเนื้อสุกรและเนื้อวัวที่มีอัตราคงที่ อย่างไรก็ตามการผลิตเนื้อสัตว์ปีกยังคงเติบโตอย่างต่อเนื่อง ส่วนการผลิตเนย เนยแข็ง และนมผง มีแนวโน้มเติบโตรวดเร็วกว่าทศวรรษที่ผ่านมา

• **การบริโภค** : ระดับพลังงานที่ประชากรในภูมิภาคนี้ได้รับโดยเฉลี่ยต่อวันมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอีก 45 kcal/วัน หรือเท่ากับ 3,430 kcal/วัน โดยพลังงานที่ได้รับส่วนใหญ่มาจากการบริโภคธัญพืชและถั่ว ในขณะที่การบริโภคเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์นมจะเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย ส่วนการบริโภคน้ำตาลและน้ำมันพืชมีแนวโน้มลดลง

ในปี 2572 คาดว่าการบริโภคโปรตีนจะเพิ่มขึ้นราว 3 กรัม/วัน หรือมีอัตราการบริโภคโปรตีนเฉลี่ย 105 กรัม/คน/วัน โดยโปรตีนจากถั่วและเนื้อสัตว์ปีกจะได้รับความนิยมมากยิ่งขึ้น ในขณะที่การบริโภคเนื้อวัวและเนื้อสุกรมีแนวโน้มลดลง ส่วนความต้องการใช้พืชอาหารสัตว์จะเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 4 เนื่องจากความต้องการใช้ในการเลี้ยงสุกรลดลง

นโยบายพลังงานของสหภาพยุโรปที่สนับสนุนเชื้อเพลิงชีวภาพรุ่นที่สอง ซึ่งผลิตจากของเหลือทางการเกษตร (feedstocks) จะส่งผลให้การใช้สินค้าเกษตรเพื่อผลิตเชื้อเพลิงชีวภาพมีแนวโน้มลดลงถึงร้อยละ 10 ในทศวรรษหน้า โดยสหภาพยุโรปจะมีส่วนแบ่งการตลาดโลกลดลงจากร้อยละ 36 เหลือเพียงร้อยละ 28 เมื่อเทียบกับการผลิตไบโอดีเซลทั่วโลก

• **การค้า** : การพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรและอาหาร ประกอบกับอัตราการเติบโตของจำนวนประชากรในภูมิภาคที่ชะลอตัว จะส่งผลให้ยุโรปและเอเชียกลางเป็นผู้ส่งออกสินค้าเกษตรและอาหารรายใหญ่ของโลก

การส่งออกธัญพืชมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 151 ล้านตัน เป็น 193 ล้านตันในปี 2572 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 28 โดยการส่งออกข้าวสาลีและข้าวโพดจะขยายตัวมากที่สุด ส่วนการนำเข้าถั่วเหลืองและโปรตีนป่นจากพืช (protein meal) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 27 ล้านตัน เป็น 32 ล้านตัน ในช่วงทศวรรษหน้า ซึ่งทำให้ยุโรปและเอเชียกลางยังคงเป็นผู้นำนำเข้าถั่วเหลืองและโปรตีนป่นจากพืชที่สำคัญของโลก

การส่งออกเนื้อสุกรและสัตว์ปีกของยุโรปและเอเชียกลางยังคงครองส่วนแบ่งการตลาดโลกสูงถึงร้อยละ 43 และร้อยละ 27 ตามลำดับ ในขณะที่การค้าภายใน (internal regional trade) อาจมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น ซึ่งขึ้นอยู่กับมาตรการ import embargoes ของรัสเซีย

ยุโรปยังเป็นผู้ผลิตและส่งออกผลิตภัณฑ์นมมากที่สุดของโลก โดยคาดว่าส่วนแบ่งการตลาดโลกของผลิตภัณฑ์เนยแข็ง นมผงพร่องมันเนย และเนยจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 63 ร้อยละ 42 และร้อยละ 47 ตามลำดับ

